

Aspecten van de Thematische Filatelie (30)

Door Pim van den Bold

THEMATISCHE RELEVANTIE VAN NAMEN

In dit artikel over het gebruik van namen gaat het er over, dat er een duidelijk *bedoelde* relatie moet zijn tussen enerzijds het filatelistische element en anderzijds het thema waarvoor het gebruikt wordt.

Alweer over namen

Ik kan me best voorstellen, dat er lezers zijn, die zich afvragen of er zo langzamerhand niet genoeg gezegd is over het gebruik van namen. Toch is nog wat meer informatie over dit onderwerp niet overbodig. Zelfs in internationaal ingezonden collecties van hoog niveau, kom je nog voortdurend een verkeerd gebruik van (plaats)namen tegen.

afb. 1

Deze keer wil ik benadrukken, dat de reden **waarom** de gebruikte naam in een filatelistisch item is gezet, van belang is voor de waardering van dat stuk in een tentoonstellingsverzameling. Ik geef direct toe dat dit cryptisch klinkt, maar aan de hand van voorbeelden zal ik duidelijk maken, wat ik bedoel.

afb. 2

In veel gevallen is er een heel directe relatie. Een prachtig voorbeeld is de briefkaart waarop zowel in het stempel als in het aantekenstrookje de naam 'Kurhaus' voorkomt (afb. 1). Het stuk is duidelijk verzonden vanuit een eigen postkantoor in het Kurhaus. Een aan te bevelen stuk voor thema's als *Scheveningen*, *strandleven*, *toerisme* en vele andere.

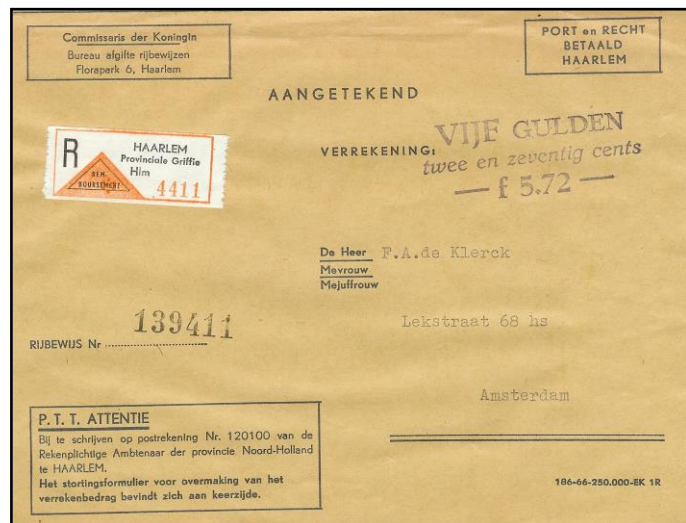

afb. 3

Afbeelding 2 is vergelijkbaar. Een frankeermachinestempel van het Concertgebouw in Amsterdam aangebracht door het Concertgebouw zelf. Dat voldoet ook in alle opzichten, dat weten we allemaal allang. Hetzelfde geldt voor het aantekenstrookje van de 'Directie van de Hollandsche Bank voor Zuid Amerika' (afb. 3).

Namen in verschillende filatelistische elementen

In deze aflevering zagen we tot nu toe prachtig te gebruiken aantekenstrookjes, stempels en frankeermachinestempels. De brief van de Provinciale Griffie in Haarlem (afb. 4) voegt daar nog een ander filatelistische element aan toe, een rembursementstrookje. Het te betalen bedrag is namelijk alleen voor het rembursementrecht, dat is het bedrag dat de geadresseerde moet betalen voor het toegezonden artikel (in dit geval een rijbewijs). Het eerder bedoelde 'Waarom' is bij al deze stukken duidelijk. Alle genoemde

afb. 4

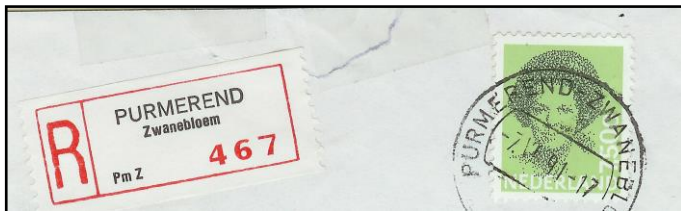
organisaties gebruikten hun eigen naam in het postale element, een nog duidelijker relatie bestaat haast niet.

Eigennamen

Bij het gebruik van eigennamen (namen van personen, steden, rivieren, bloemen enz.) is in de loop van de laatste twintig jaar een duidelijke verandering opgetreden in de waardering daarvan, indien er een te zwakke directe relatie met het thema is. Indertijd werd een aantekenstrookje uit Amsterdam met de aanduiding: 'Maasstraat' (is er misschien nooit geweest, ik gebruik het alleen als voorbeeld) als een prachtige filatelistische illustratie beschouwd voor de rivier de Maas.

Maar toen kwam iemand die op school kennelijk goede cijfers voor aardrijkskunde had gehad, op de gedachte dat de rivier de Maas niets met Amsterdam te maken had.

Nu komen we bij het eerder genoemde 'Waarom'. Amsterdam heeft de Maasstraat dan ook niet zo genoemd, omdat de stad enige relatie met deze rivier zou hebben, maar er is gewoon een buurt in Amsterdam waar alle straten riviernamen hebben. In Amsterdam spreekt men van de Rivierenbuurt, zoals je in Den Haag de Schildersbuurt hebt. Zo'n relatie wordt tegenwoordig als te zwak beoordeeld. Let wel, het wordt meestal (nog) niet als een fout gerekend, maar na het oorspronkelijke enthousiasme, wordt er momenteel (zeker bij de hogere categorieën tentoonstellingen) niet zoveel waardering meer voor opgebracht.

afb. 5

Afbeelding 5 toont de naam Zwanebloem in Purmerend. Deze straat is echter niet Zwanebloem genoemd, omdat het een voor Purmerend kenmerkende bloem zou zijn, bijvoorbeeld omdat de grond daar zo geschikt zou zijn voor deze bloemsoort. Nee, de Zwanebloem bevindt zich in een wijk waar meer straten naar bloemen genoemd zijn. Laten we het maar zo zeggen, dat dit strookje daarom tegenwoordig niet meer als een schot in de roos beschouwd wordt.

afb. 6

De afbeeldingen 6 en 7 tonen allebei de naam 'Diesel', een keer in een aantekenstrookje en een keer in het stempel. Als autoverzamelaar ben ik natuurlijk best blij met deze twee stukken. Als je je echter gaat afvragen welke relatie Diesel had met de steden Ede en Schiedam, is het antwoord in beide gevallen: 'geen'. Beide steden hebben een buurt waar de straatnamen allemaal naar uitvinders genoemd zijn. Dat is alles, maar dit is niet genoeg voor een behoorlijke waardering in een tentoonstellingsverzameling. Ik begrijp de redenering die hier achter zit wel, maar ik ben niet zo blij met dit soort aanscherpingen van de regels. Als jurylid mag je in het jurygesprek weer gaan uitleggen, dat het stuk waar de inzender vast enthousiast over is, eigenlijk niets toevoegt. En als de inzender vervolgens vraagt: "Waarom dan niet?", vind ik persoonlijk het (hiervoor beschreven) antwoord nogal gekunsteld. Maar aan mijn mening zult u niet zoveel hebben. Als u mijn persoonlijke opvatting tot uw verdediging opvoert, krijgt u vast te horen: "Van den Bold moet zich

afb. 7

gewoon aan de regeltjes houden."

Soms is het mogelijk, door wat speurwerk, zelf een relatie te leggen. Laten we eens kijken naar de aantekenstrookjes van afbeelding 8.

Zanger en pedagoog Arnold Spoel (schrijver van 'Onder moeders paraplu') was leraar aan de muziekschool in Den Haag, in welke stad hij ook is overleden. Er is dus een duidelijke relatie met Den Haag, maar noem die wel in uw tekst.

Hetzelfde geldt voor Händel en Utrecht. Händel componeerde ter gelegenheid van de Vrede van Utrecht, het Utrechtse 'Te Deum'. Een heel duidelijke relatie, die in de begeleidende tekst wel aangegeven moet worden. Van Van Beethoven is bekend, dat hij in 1781 met zijn moeder Rotterdam bezocht. Maar dat is toch nog wel wat iel. Als u zou kunnen vermelden, wat hij in Rotterdam kwam doen, wordt de onderbouwing al steviger. Afbeelding 9 toont de naam van een burgemeester van Rotterdam: Van Vollenhoven. Op zichzelf een duidelijke relatie met de stad. Probeert u wel wat thematische inhoud aan het onderschrift bij zo'n stuk te geven. Dus niet: "Van Vollenhoven was burgemeester van Rotterdam". Maar: "Burgemeester Van Vollenhoven heeft zich sterk ingezet om in Rotterdam.....". Een dergelijk onderschrift is dan ook sterk bepalend voor de plaats waar u dit stuk in uw collectie opneemt.

afb. 8

afb. 9

Afsluiting onderwerp

Met deze aflevering is een eind gekomen aan een moeilijk onderwerp, namelijk het gebruik van (plaats)namen. Ik heb het zo uitvoerig behandeld, om u enerzijds te laten zien wat bij tentoonstellingen als fout of minder gewenst wordt beschouwd. Anderzijds heb ik u attent gemaakt op veel toepassingsmogelijkheden die u kunt benutten.

Dank

Deze keer mijn dank aan twee bestuursleden van de NVTF, namelijk Arnold van Berkel en Jan Cees van Duin voor het beschikbaarstellen van afbeeldingen.

In de paragraaf over **Liefde** in het artikel van het septembernummer is op pagina 33 de laatste zin gedeeltelijk weggefallen. Deze had moeten luiden: "Nog een stapje verder en we komen in Lovejoy, Pennsylvania terecht (afb. 8), waarvan de postale bewijzen te vinden zijn van 1904 tot 1919." ■